

Interview met Arnoud Boot:

“Permanente vakcommissies VO en hoger onderwijs nodig”

Met het oog op het toekomstig examenprogramma Bedrijfseconomie – voluit: Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid - beantwoorde Arnoud Boot, voorzitter van de vakvernieuwingcommissie en hoogleraar Financiële markten (UvA), in vliegende vaart enkele vragen van de sectie BE.

Nel Vijelaar

Geweldig dat je bereid bent om schriftelijk wat vragen te beantwoorden tijdens je vakantie. De volgende vragen wil ik je graag voorleggen. Allereerst de vraag waarom je ja hebt gezegd op het verzoek om voorzitter te worden van de vakvernieuwingcommissie? Was het vak m&o naar jouw mening dringend aan vernieuwing toe?

“Belangrijkste reden is het belang van onderwijs. Als je daar invloed op kunt hebben, moet je dat altijd doen, maar het moet dan wel gaan over een vak dat je interesseert en waar je enige kennis over hebt. M&O volgde ik al langer, dus dat paste. En wat er als derde bij kwam was dat ik me al lange tijd aan het verdiepen was in mogelijkheden en onmogelijkheden van zelfredzaamheid van mensen, juist over belangrijke vaak financiële beslissingen in het leven. Overheidsbeleid – kijk naar de Miljoenennota 2013 (bij de start van de vakvernieuwingcommissie) – vraagt steeds meer van mensen, de regering had het over participatiesamenleving. Bedrijfseconomie/M&O is ten ene male het vak dat hier op kan voorbereiden, en ja, dat was nog onvoldoende het geval.”

Macro

Je hebt je een paar keer (in artikelen in TEO) gemengd in de discussie rond de vakvernieuwing economie, waarin je juist voor meer macro-economisch perspectief pleitte. Je stelde toen ook dat de destijds (2009) “overvraagde” economen zich te weinig lieten horen over de ontwikkelingen in het economieonderwijs in het voortgezet onderwijs. Contact tussen hoger onderwijs en voortgezet onderwijs is een heikel punt in de beleving van veel docenten, en zeker in die van het sectiebestuur. Hoe zou die relatie kunnen verbeteren?

“Voordat ik inga op die laatste vraag, even iets over het vak economie en mijn bemoeienis daarmee. Inderdaad hebben wij in Nederland de luxe van twee economische/bedrijfseconomische vakken. Het vreemde was dat bedrijfseconomie/M&O onvoldoende inspeelde op zelfredzaamheid en het vak economie afgedreven was van het begrijpen van de economie van landen en overheidsbeleid,

en dat terwijl voor het kunnen begrijpen van de economie (al dan niet noodzaak bezuinigen, hoe aan te kijken tegen handelsoverschotten, rol ECB, etc.) en dus überhaupt van het kunnen volgen van het nieuws, dit cruciaal is. ‘Jammer genoeg’ kwam de krediet- en eurocrisis te laat waardoor de hervorming van het vak economie voorbijging aan mijn kritiek, en nu achteraf aan het bijsturen is.”

“Probleem van veel universitair economen is dat qua onderzoek zij zich zijn gaan specialiseren in oneindig smalle gebiedjes. Hierdoor kunnen ze niet meer normaal nadenken over beleidsvraagstukken, en ook niet een bredere kijk hebben op het vak economie of bedrijfseconomie, dat nodig is om überhaupt iets zinvol over die vakken te kunnen zeggen. Ze zijn ‘verweesd’ van het middelbare schoolonderwijs. Dat biedt geen goede voedingsbodem voor contacten tussen hoger onderwijs en de middelbare school. Tegelijkertijd wordt er naar mijn gevoel veel te veel opgekeken tegen universitair economen, voor didactisch verantwoord onderwijs zul je toch echt de kennis van middelbare schoolleraren en HBO-docenten nodig hebben. En ook dat helpt niet voor een goed contact. Hoe op te lossen? Lastig ...iets wat zou kunnen helpen is een georganiseerd permanent contact, dus niet alleen bij een herziening van een vak. Ik zou voor permanente vakcommissies zijn waarin economen – leraren, HBO-docenten en universitair economen – samenkomen. In zeg drie bijeenkomsten per jaar evalueren zij hoe het gaat, hoe examens in elkaar zitten, etc.. Misschien bestaat er zoiets, maar dan ken ik het niet. Maar kern is dat je contact moet institutionaliseren, vrijblijvendheid werkt niet.”

Overlap?

Domein B, financiële zelfredzaamheid, biedt een nieuw perspectief en structuur aan het examenprogramma, maar vergt wel veel juridische kennis is de vrees van enkelen. Van een ‘doe-vak’ wordt het meer een theoretisch vak. Deel jij die mening? En lopen de vakken economie en bedrijfseconomie elkaar hier niet te veel voor de voeten?

“Beide zorgen deel ik niet. Bedrijfseconomie sluit door dit domein aan op de belevingswereld en mag vooral wat mij betreft van de praktijkkant – wat kom ik tegen als op te lossen probleem ..- worden ingevuld. Het juridische is hier functioneel, bijvoorbeeld waarom zou je van eenmanszaak een BV willen worden? Welk probleem lost het op, en welke

complexiteit krijg je er voor terug? En wat kan er verkeerd gaan bij een aankoop? Wat zijn je rechten? Probleemgedreven dus. Het theoretische en juridische is functioneel, hulpmiddel soms, maar geen doel op zich. Theorievorming bij Bedrijfseconomie – vooral VWO - volgt op het eerst vanuit het individu begrijpen van wat er komt kijken om bijvoorbeeld een bedrijfje aan te sturen, niet andersom. Onderscheid met het vak economie is per definitie dat dat vak abstracter blijft, moet een veel breder gebied afdekken, en ook nog eens vooral – in mijn ogen – op meso- en macroniveau, zie mijn opmerkingen over het begrijpen van economisch beleid. Bedrijfseconomie blijft veel dicht bij het handelen van het individu, zie het zelfredzaamheidsperspectief. Om dan te spreken over overlap is misleidend en zinloos, uiteraard is er tussen abstractere economiebeleving en bedrijfseconomiebeleving overlap, maar niets om je zorgen over te maken. Mooi dat het er is, maar beide vakken hebben hun handen vol aan doen waarvoor ze zijn zonder dat de ene de andere de kaas van het brood eet ..”

Belangrijkste vernieuwingen

Wat zijn naar jouw mening de belangrijkste vernieuwingen in het programma?

“De rode lijn van zelfredzaamheid, domein B dus. En bij het runnen van een bedrijf begrijpen van de invloed van onzekerheid op bedrijfseconomische keuzes. Toch algehele opschoning om veel meer een nuttig vak te zijn bij keuzes in het leven en het zelf functioneren binnen organisaties. Getracht is dingen in het programma te stoppen waar de middelbare schoolleerling iets aan heeft, en niet vanuit een blinde beroepsdeformatie – van vooral universitair economen – trachten er een mini – propaedeutische van te maken...”

En heel algemeen: ben je tevreden met de uitwerking door de syllabuscommissie?

“Zeker, maar de uitwerking in leerboeken, en de uiteindelijke praktijk van de klas is het echte wat telt ... en de daadwerkelijke vormgeving van examens, etc. wordt eveneens belangrijk. Ongetwijfeld is er vanuit de vakvereniging vinger aan de pols nodig, en ik hoop dat mijn suggestie van permanente vakcommissies van leraren, HBO-docenten en universitair economen hier ook kan helpen.”

Misschien nog een aansporing voor de docent om vooral ook met de keuzeonderwerpen aan de slag te gaan.

“Niets mooiers dan iets doen dat daadwerkelijk excitement geeft, bijvoorbeeld gebruik het AKZO-verhaal om bedrijfsmodel AKZO door te lichten. Hoe verdienen ze hun geld? En hebben activisten gelijk dat concurrenten het beter doen? Of dicht bij huis: hoe een zwembad levensvatbaar te maken. Of de bekende beleggingsportefeuille, hoe rendement te maken?”

Het Klokhuis onderneemt

De NTR biedt - in samenwerking met de Kamer van Koophandel (KvK) - een lessenspakket aan om basisschoolleerlingen (groep 6, 7 en 8) vertrouwd te maken met ondernemerschap en ze te inspireren zelf ondernemende vaardigheden te ontwikkelen. Met een 9-delige lessenserie op tv (Het Klokhuis, donderdags, NPO 3, 18.40 – 19.00 uur), een lesboek, een aparte website plus landelijke bedrijvendag (11 november). Aan bod komen: bedrijf starten, van idee tot plan, productontwikkeling, pitchen, geld, marketing, verkopen en sociaal ondernemen. Meer informatie op: www.hetklokhuis.nl > het klokhuis onderneemt. Een mooi initiatief en een leuk educatief project voor deze doelgroep, want – om Mirjam van Praag, hoogleeraar ondernemerschap (UvA) te citeren: “Ondernemerschapsonderwijs is met name effectief bij jongere leerlingen.”

Economiemuseum

Sinds midden september is het virtuele economiemuseum van filosoof Bas Haring (Rijksuniversiteit Leiden) open. Zijn zoektocht van 1,5 jaar naar beeldende vormen, zoals illustraties en leerzame spelletjes, om economie aan een breed publiek uit te leggen is klaar.

Met zeven ingrediënten die – volgens hem - het vak economie kenmerken: de homo economicus, specialisatie, waarde, markt, rente, geld en kwantificering. Bezoek het museum op: <https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/mijn-economiemuseum-open-24-uur-per-dag>.

KORT